

ELVIRA DOLINAR-SITTIGOVA:

Naša domovina.

V proslavo osme obletnice našega uedinjenja.

irno leži malo dete v svoji zibelki in sladko spančka. Skrbna njegova mamica čuva nad nedolžnim njegovim spanjem. V materinem mehkem naročju je dete tako varno in lepo spravljeno. Saj bi dala mati rajša lastno življenje, nego li bi dovolila, da stori kdo kaj zlega njenemu malemu ljubljencu. Mati ga nahrani, očedi in opravi. Ona pazi na njegove prve, negotove korake. Še misliti si ne moremo, da bi mogla odrasti ta nežna, mala stvarca brez materinega varstva. — Sirota je ona deca, ki ji je umrla ljuba mamica! Res, da jih oskrbujejo drugi usmiljeni ljudje, toda materinih milih rok, materine tople ljubezni jim ne more nihče na vsem svetu nadomestiti.

Kakor se zaupa dete svoji materi, tako se zaupamo mi vsi naši mili domovini, ki je majka nam vsem. V naši domovini smo se rodili, tu, upamo, bomo tudi dobili večni pokoj. Vse, kar imamo, nam je dala naša domovina. Ona nas hrani, nas čuva in skrbi za nas. Brez domovine bi bili izgubljeni kakor čreda ovac brez pastirja, kakor brezdomovski ciganski rod, ki si postavlja svoje šotore danes tukaj, jutri tam.

Vsi, ki živimo v tej naši krasni domovini, smo si bratje in sestre med seboj, saj smo vsi istega rodu in pokolenja — otroci majke Slave. Iz enega rodu smo vsi izšli, Slovenci, Hrvatje in Srbi, iz enega, velikega rodu slovanskega, ki je prišel pred davnim, davnim časom tam daleč iz azijskih step ter je zasedel ozemlje med Egejskim in Jadranskim morjem tja gori do Baltiškega morja. Toliko je bilo slovanskega, bratskega sveta, da moremo s ponosom ponavljati Prešernove besede: »Največ sveta otrokom sliši Slave!«

Toda ti otroci Slave so pozabili na svojo majko domovino. Pozabili so, da so vsi bratje ter so se sprli in celo vojskovali med seboj. Zato je dobil tujec premoč nad njimi. Sovražnik nam je ugrabil kos za kosom naše lepe zemlje. Najprej je izpodrinil Slovane od Baltiškega morja in jih je potisnil proti jugu. Izginila so lepa slovanska mesta ob morski obali. Samo na dnu globokega morja počiva še mrtvo, čudežno mesto Vineta, nekdanj bogata naselbina slovenska. Pa enkrat na leto, kadar je morska gladina prav mirna in gladka kakor razlito olje, takrat doni zamolklo zvonjenje iz globočine, in samotni ribič, ki krmari tod svoj čolniček, zazre kakor v sanjah na dnu morja krasne palače, široke ceste in tržišča, po katerih valovi nepregledna množina ljudi — prebivalcev zagonetnega mrtvega mesta. Samo trenutek — in zopet vse izgine. Prazno in pusto leži morsko dno. Minilo, minilo je vse...

Z zahoda je tujec pregnal Slovana ter zasedel marsikateri lepi del naše široke domovine. Drava in Mura sta izvirali nekoč na slovanskih tleh. Danes kipi voda iz zemlje, toda zaman se ozira po slovanskem rodu, ki je nekoč tu prebival. Nemci so se naselili ob izvirkih Drave in Mure.

Tako so nam vzeli kos za kosom naše zemlje. Zadnji je bil še zeleni Korotan, naše Gosposvetsko polje, kjer stoji naša narodna svetinja — vojvodski stol.

Tudi Madžari so se zajedli globoko v slovenske krajine. Zasedli so našo Panonijo, pomadžarili tamkajšnji rod, da so samo še Prekmurci ostali zvesti svojemu materinskemu jeziku. Z juga pa so pri-

tisnili Turki in Italijani. Vse naše lepo Primorje, naša kršna Istra in del Dalmacije ječi pod tujim jarmom.

Kako je bilo to mogoče? Od kod tolika moč sovražnikov nad mogočno Slavo? Kriva je bila temu bratska nesloga. Slovani so se prepirali med seboj in niso zapazili, da jim sili sovražnik na domača ognjišča. A domovina se je jokala — domovina, tista, ki jih je odredila in odgojila, a so jo nje lastni sinovi sramotno izdali.

Toda prišel je čas, ko so tudi Slovani spoznali, kam jih je zavedla ta nesrečna nesloga. Velika svetovna vojna jih je izučila, da se ne morejo drugače ohraniti proti premočnemu tujcu, kakor v tesnem zedinjenju. Prisegli so si Srbi, Hrvati in Slovenci, da se hočejo združiti v eno veliko, mogočno državo, ki bo kljubovala sovražnemu navalu. Še se ni bil izkadil dim zadnjih topovskih strellov, še ni bil odjeknil žvenket sovražnega orožja, ko so si bratsko segli v roke Slovenec, Srb in Hrvat, da tvorijo odsihmal eno državo, da hočejo služiti enemu kralju, da hočejo imeti eno skupno domovino.

Deca moja, osmič proslavljamo letos obletnico tega najlepšega dneva v jugoslovenski zgodovini. Osem let je že minilo, odkar smo si postavili Jugosloveni lastni dom, odkar živimo pod lastnim krovom in nam ni več treba klanjati se oholemu tujcu. Pa kakor je po mukapolnem tednu sedmi dan svetla božja nedelja, posvečena le proslavljanju Vsemogočnega, tako nam bodi tudi ta obletnica posebno sveta, zato jo hočemo proslavljati s posebno pobožnostjo ter se zahvaliti Bogu, da nam je dal dočakati ta veliki dan. Posebno se pa moramo s hvaležnostjo spominjati tega dneva mi Slovenci. Bratje Srbi so imeli tudi že pred svetovno vojno svoj lastni dom, iztrgan iz turških krempeljev s tisočerimi mukami, z nepopisnim trpljenjem, s celim morjem krvi. A kaj mi Slovenci, ki štejemo komaj milijon in pol duš? Ako bi ostali sami kakor nebogljen otrok, bi se ne mogli ustavljati tujemu navalu, čigar valovi bi pljuskali preko nas. Potopiti bi se morali v tem tujem morju, a lepi naš materinski jezik bi izginil s tega sveta za vedno.

Toda prislonili smo se k bratom Hrvatom in Srbom. V njih imamo močno oporo, da se ves naš narod lahko razvija in procvita kakor roža v majski rosi.

Kako pa naj ta lepi, ta slavni dan počastimo najlepše in najvrednejše? Gotovo samo s tem, da iznova prisežemo ljubezen in bratstvo svojim rodnim bratom. Saj ni dosti, ako je samo država zasnovana, ako imamo skupno vlado in skupno vojsko. Ne, treba še mnogo več! Vsak poedini izmed nas mora čutiti ljubezen in vdanost do te naše lepe države, do naših milih bratov, pa naj prebivajo zdaj že tam pod skalnatim Triglavom ali v dolenjskih rodnih goricah ali kje v hrvatskih ravninah ali v srbskem gorovju. Naj mu teče zibelka ob šumeči

Savi, ob bistri Drini ali ob turobnem Vardarju — vsi so naši bratje, saj »brat je mio, koje vere bio!«

Izrujmo iz svojih src tudi zadnje koreninice mržnje; samo bratska ljubezen naj nas spaja, tista velika in čista ljubezen, ki o njej govori že sv. Pavel, da more predstavljati gore. In kako nas je učil naš gospod Jezus Kristus? »Ljubi Boga nad vse, a svojega bližnjega kakor samega sebel!« Pa da mi ne bi hoteli ljubiti brata? Ali res smemo pozabiti na to prvo in največjo božjo zapoved?

Deca moja, mladi ste še, pa še ne morete prav pojmiti, kako nad vse draga in mila nam mora biti naša domovina. A ko dorastete v krepke može in vrle žene, spoznate tudi vi, kako sveta nam mora biti ta domovina. Čuvajte ta zaklad, branite ga, če ga obrekujejo hudobni jeziki, ne dopuščajte, da nam nehvaležniki blatijo domovino. Bodite ponosni na svojo lepo, bogato domovino in bodite ji hvaležni!

Tam v severnih, ledenih krajih živi ubožni rod Eskimov. Skopa zemlja, ki se poleti odtali komaj za mesec dni, jim ne more dati kruha. Morski psi jim dajejo obleko in mast, ribe in mleko severnih jelenov jim služijo za hrano. Pa pridejo hude, neskončno dolge zime, ko jim solnce za cele tedne ne izhaja, ko žive v večni temi samo ob slabem svitu leščerbe, napolnjene z ribjim oljem. Strašno ubožno in nam nepojmljivo življenje, ki bi bilo za nas pravi pekel. Pa postavi takega siromaka Eskima v kakšen lep, solnčni kraj, kjer ima vsega dosti, gotovo ti skoprni od boli in domotožja po svojih pustih, ledenih planjavah. Tako vroče ljubi svojo domovino.

Pa ne bi mi ljubili svoje domovine, ki nas bogato hrani, kjer valovi zlato žitno polje, kjer se smeje sočni grozd iz zelenja, kjer je na izobilje zelenih pašnikov, šumečih gozdov in visokih gor, polnih bogatih, težkih zakladov? Zahvalimo Boga, da nam je dal tako krasno, tako bogato domovino. Naj jo hrani, čuva in blagoslavlja!

Jesenska.

*Ptičke bežijo čez polje samotno
daleč na južno stran;
nad prirodo trudno, dremotno
spušča jesenski se dan.*

*S ptičkami dobra volja odhaja,
seli v polje se mraz;
nade tako nam srce zapustijo,
kadar objame nas starosti čas.*

*Padal bo snežec po mrtvi poljani,
vse bo v ledeni zagrnil hlad;
krakali bodo nad poljem gavrani
kot nad gomilami naših nad ...*

Fr. Ločniškar.